

ज्ञानज्योति

आध्यात्मिक तथा नैतिक जागृतिका लागि समर्पित

वर्ष : १५ अंक : ०४

मासिक

२०७१ कार्तिक

दीपावली

ब्रह्माकुमार कृष्णहरि श्रेष्ठ, भरतपुर

पूर्णतातर्फ उन्मुख

ब्रह्माकुमार विजयराज सिग्देल

विजयादशमीको लगत्तै पछि आउने महान् चाड तिहार अर्थात् दीपावली हामी नेपालीहरू मात्र होइन विश्वको कुना कुनामा निवास गर्ने सम्पूर्ण हिन्दू धर्मावलम्बीहरूको नै विशेष धार्मिक पर्व हो । हाम्रो देश नेपालमा यो पर्व पाँच दिनसम्म मनाइन्छ । यसैले यी पाँच दिनलाई यम पञ्चक पनि भनिन्छ । काग तिहार, कुकुर तिहार, लक्ष्मी पूजा, म्ह पूजा अर्थात् आत्माको निवासस्थान पञ्चतत्वले बनेको आफ्नै शरीर अनि किजा पूजा अर्थात् भाइ टीका समेत गरेर पाँच दिनसम्म बडो हर्षोल्लासका साथ मनाइने यो पर्वमा नेपालीहरू आ-आफ्नो घर आँगनलाई सफा गरेर सबै ठाउँमा बत्ति बालेर फिलीमिली पार्छन् । यस पर्वमा धेरै समयदेखि बिछोडिएका आफन्तहरू एक आपसमा भेटघाट गर्छन्, खुशी मनाउँछन् ।

कार्तिक कृष्ण अमावास्याको घोर कालिमायुक्त रात, जहाँ सम्पूर्ण प्रकृति जगत्मा अत्यन्त अन्धकार छाएको हुन्छ भने मानिसहरू आ-आफ्नो घर, आँगन, चोक र सडक गल्लीहरूमा दीप बालेर सर्वत्र उज्यालो पार्छन् । कार्तिक कृष्ण अमावास्याको एक दिन अघि कार्तिक कृष्ण चतुर्दशीको दिनलाई नरक चतुर्दशी भनिन्छ । भनिन्छ अतीतमा एकजना नरकासुर नाम गरेका एक असुर राजाले सारा सृष्टिमा आफ्नो आधिपत्य जमाई सारा देवताहरूलाई बन्दी बनाएका थिए । भगवानले यही कार्तिक कृष्ण अमावास्याको दिनमा नरकासुरको वध गरी सारा देवताहरूलाई स्वतन्त्र गरी भयमुक्त बनाइदिनु भएकोले यो दिनलाई नरक चतुर्दशी भनिएको हो ।

यसैगरी दैत्यहरूका राजा बलिले पनि सारा भूमण्डललाई नै आफ्नो वशमा पारी धन सम्पत्तिकी अधिष्ठात्री देवी लक्ष्मी सहित सम्पूर्ण देवी देवताहरूलाई बन्दी बनाई कारागारमा कैद गरी राखेका थिए । भगवानले यी बली राजामाथि विजय प्राप्त गरी सम्पूर्ण देवी देवताहरूका साथै श्री लक्ष्मीलाई पनि यही कार्तिक कृष्ण अमावास्याको दिन कारागार मुक्त गरी राजा बलिलाई पाताललोकमा निर्वासित गरिदिनुभएकोले यसैको स्मृतिमा दीपावली मनाउन थालिएको हो भन्ने पौराणिक आख्यान पाइन्छ ।

कार्तिक कृष्ण अमावास्याको रात्रीलाई कालरात्री पनि भनिन्छ । फाल्गुण कृष्ण अमावास्यालाई परमात्मा शिवको पृथ्वीमा अवतरण भएको दिन शिवरात्री भनिन्छ अनि आश्विन शुक्ल प्रतिपदादेखि

आश्विन शुक्ल नवमीसम्मको नौ दिनलाई नवरात्री भन्ने गरिन्छ । नवरात्रीमा नवदुर्गा देवीको पूजा आजा गरेर असत्य शत्रु पक्षमाथि विजय प्राप्त गर्न शक्तिको आराधना गर्ने गरिन्छ । शिवरात्रीमा परमात्मा शिवको यस धर्तीमा अवतरणको उपलक्ष्यमा रातभर जागरण बसी परमात्मा शिवको आराधना गरिन्छ । अनि कालरात्री अर्थात् कार्तिक कृष्ण अमावास्याको रात तान्त्रिकहरू तन्त्रोक्त विधिद्वारा आफ्नो मन्त्र सिद्धि प्राप्तिको लागि देवीको आराधना एवं पूजा गर्ने गर्दछन् । उनीहरूको मान्यता छ कि यो रातमा देवीको तन्त्रोक्त विधिद्वारा साधना एवं पूजा गर्नाले मनोवाञ्छित मन्त्र-सिद्धि प्राप्त गर्न सकिन्छ । कालरात्रीमा शक्तिको उपासना गर्नाले धनधान्य एवं सुख सौभाग्य प्राप्त हुन्छ, शत्रुको विनाश हुन्छ भन्ने मान्यता छ ।

दीपावलीको रातलाई महारात्री पनि भन्ने गरिन्छ । कलियुगको यो अन्तिम खण्ड घोर अज्ञानको समय हो, अन्धकार रात्री समान । यही बेलामा परमपिता परमात्माले उपदेश गर्नुभएको राजयोगको साधना गर्नाले सम्पूर्ण दैवी गुणहरूरूपी परम सिद्धि प्राप्त भई भावी सत्ययुगमा विपुल धन सम्पत्ति एवं सुख सौभाग्य प्राप्त हुन्छ । जो यस समयमा अल्छी भएर राजयोगको साधनावाट वञ्चित रहन्छ ऊ सौभाग्य एवं धनसम्पत्तिकी देवी श्रीलक्ष्मीको आशीर्वादबाट पनि वञ्चित नै रहन्छ ।

परमपिता परमात्मा शिव बाबा आफ्ना प्रिय बच्चाहरूलाई सम्झाउनु हुन्छ- मिठे बच्चे, तिमीहरूको आत्मामा त्रिसठ्ठी जन्मदेखि काम, क्रोध, लोभ, मोह र अहंकाररूपी पाँच विकारहरूको मयल जमेको छ । जबसम्म आत्मामा जमेको यो मयललाई निकालेर फ्याँक्दैनौ तबसम्म तिमीहरू पवित्र एवं शुद्ध बन्न सक्दैनौ र लक्ष्मी नारायणको राज्यमा प्रवेश गर्न पाउन सक्दैनौ । अतः यदि श्री लक्ष्मीलाई आफ्नो घरमा स्वागत गर्न चाहन्छौ र लक्ष्मी नारायणको राज्यमा प्रवेश चाहन्छौ भने आफ्नो जीवनमा दैवी गुणहरूलाई धारण गर्नु अति आवश्यक छ ।

अतः यस अज्ञानान्धकारयुक्त कलियुगी कालरात्रीमा परमात्मोक्त राजयोगको साधना गर्नाले एवं सर्वत्र सबैमा ज्ञानज्योति बालेर ज्ञानको प्रकाश छर्नाले अब आउने एक्काइस जन्मसम्म देवपद पाई स्वर्गीय सुख सौभाग्य एवं अतुल सम्पत्ति प्राप्त हुनेछ । ❀

आदि, मध्य र अन्त्यलाई समग्रमा अध्यात्म भन्ने बुझिन्छ । मानव इतिहासको समूल अध्ययन गर्न मिल्ने महा विद्यालय हो अध्यात्म । धर्म, सम्पूर्णता, जात, जाति, फिनो मसिनो, प्रसंगबाट माथि उठेको आकाश हो जसको न यो किनारा छ न त्यो किनारा । खुल्ला आकाश हो यो विज्ञान । जसले जसरी स्वीकार्न सक्त्यो, उसैगरी पत्याउन सकिने सम्भावना रहन्छ यसभित्र । मूलतः अध्यात्मले पाँचवटा क्षेत्रलाई समेटेको पाइन्छ । गाँस, वास, कपास, शिक्षा र स्वास्थ्य । अध्यात्मका यी फराकिला पखेटाहरू हुन् ।

कालान्तरमा मानव समाजले गाँस, वास र कपासको प्रगतिलाई चलाउँदै लिएर गयो । गन्तव्यलाई आत्मसात गर्‍यो र सँगसँगै बिडम्बना शिक्षा र स्वास्थ्यलाई भने नजर अन्दाज गरेको आभास भइरहन्छ । शिक्षा आज कलङ्कित बन्दै गयो । शिक्षा फगत धनार्जन गर्ने दरो माध्यममात्र छ । शिक्षाभित्रको दीक्षा, चरित्र, सद्भाव, दिव्यता एवं अनुशासनको त खडेरी नै पत्‍यो भने पनि हुन्छ । नैतिक शिक्षा भन्ने विषय वस्तु नै पाठ्यक्रमबाट हटाइएको छ । संस्कृत भन्ने विषय कून चरीको नाम हो, अब त खोज्नै पर्ने भयो । पूर्वीय दर्शनको मेरुदण्ड संस्कृत भाषा कला, संस्कार, साहित्य र बोधजन्य ज्ञानको अजस्र स्रोत यही नै थियो । मूल सुकेपछि इनार जति सुकै सफा राखे पनि आकाशको भरले परेको पानीको त कति नै भरोसा रहला र ?

आध्यात्मिक ज्ञान सहितको भौतिक शिक्षाले सम्भवतः समाजलाई सन्तुलनमा राखिरहन सहयोग पुऱ्याउँथ्यो । यति सारो नैतिक हराम कार्य हुनबाट समाज बच्नेथियो । साठी वर्षको बाबुले सोह्र वर्षको कन्या छोरीलाई बलात्कार गर्नुपर्ने । शिवालयमा पुऱ्याउनुपर्ने छोरीलाई वेश्यालयमा पुऱ्याइदिने मती, विकासको नाममा बिग्रीएको गति, सन्धिधान बनाउने बहानामा देशकै ढुकुटी रित्याइदिने राजनेताको नीति, एकीकरणको खेलमा देशलाई टुक्रा-टुक्रा बनाउने बेथिति, आदि फोहोरी खेल आन्तरिक अनुशासन, बोधगम्य जीवन, र नैतिक ज्ञानको खडेरी पर्नुले नै भएको भन्ने बुझिन्छ ।

समाज आज हतारको मनस्थितिबाट गुञ्जिरहेको छ । अध्ययन पनि छिटो गर्नुपरेको छ, अध्ययनपश्चात् कमाउनु पनि छिटो परेको छ, यस्तो लाग्छ प्रतीक्षा, धैर्यता, मेहनत, नियम, मर्यादा र संयम आदि कुरा शब्दकोशबाटै निकालिएका छन् । निहीत स्वार्थको जालमा फँस्यो

बाँकी ५ पेजमा ...

सम्भदार ऊ हो जसले समयअनुसार सम्भदारी पूर्वक कार्य गर्दै सफलता प्राप्त गर्दछ ।

❀ शिवबाबा

शिव भगवानुवाच

मनमा कुनै पनि हृदको इच्छा छ भने राम्रो बन्न दिने छैन । जसरी घाममा हिंडदा धार्याँ अघि-अघि जान्छ, त्यसलाई यदि समात्ने कोशिश गर्नु भने समात्न सक्दैनौ, पछाडि धोडेर हिंड्यौ भने धार्या पछि-पछि आउँछ । यसरी नै इच्छा आकर्षित गरेर रुहाउनेवाला हो, त्यसलाई धोडिदियो भने त्यो पछि-पछि आउने छ । माग्नेवाला कहिल्यै पनि सम्पन्न बन्न सक्दैन । कुनै पनि हृदको इच्छाको पछि दौडनु यस्तो हो जस्तो मृगतृष्णा । यसबाट सदा बचिरह्यौ भने इच्छा मात्रम् अविद्या बन्दै जानेछौ ।

सम्पादकीय

आध्यात्मिक रहस्य

मानवीय मूल्य र मान्यतामा आएको ह्रासलाई रोक्न कुनै चिन्तनशील तवस्वी महान् व्यक्तित्वद्वारा प्रतिपादित तत्कालीन समय सापेक्ष सिद्धान्त नै धर्म हो । वास्तवमा धर्मभित्रै भएका विकृति र विरसंगतिलाई हटाउनका लागि, मान्यताहरूलाई परिवर्तन गर्नका लागि पनि धर्मको स्थापना भएको देखिन्छ । कुनै धर्मले परमात्मासँग प्रेम गर्न, प्रार्थना गर्न सिकाएको छ भने कुनै धर्मले जप तप, तीर्थ व्रतलाई प्राथमिकता दिएको छ, कुनै धर्मले ध्यान, साधना र अहिंसाप्रति जोड दिएको छ । सारांशमा भन्नुपर्दा धर्मले अहिंसा, त्याग, सेवा, सहयोग, दया, प्रेम, सद्भाव अपनाउनका लागि प्रेरणा प्रदान गरेको छ ।

हरेक धर्मभित्र अलग-अलग संस्कृतिहरू छन् । अझ भन्नुपर्दा एउटै धर्मभित्र पनि फरक-फरक संस्कृतिहरू पाइन्छन् । कुल, समुदाय, जाति अन्तर्गत नेतृत्व गर्ने व्यक्तिको विवेकको आधारमा संस्कृतिहरूको जन्म भएका कारणले यो विविधता हुनु स्वभाविक पनि हो । वास्तवमा संस्कृतिले हामीलाई मनोरञ्जन दिलाउँछ, एक आपसमा भेट गर्ने अवसर प्रदान गर्छ, मान्यजनहरूप्रति आदरभाव र आपसमा स्नेहको आदान प्रदान गर्ने वातावरणको सृजना गर्छ । जुन संस्कृतिमा रमाउँदै आइन्छ त्यो संस्कृति प्रिय पनि लाग्छ । वास्तवमा यो संसार अनि समाजमा जति पनि संस्कृतिहरू छन् ती सबैको आ-आफ्नै विशेषता छ । समयको अन्तरालसँगै संस्कृतिमा केही विकृतिहरू पनि समावेश हुँदै आएका छन् । संस्कृतिले हामीलाई सुशी प्रदान गर्छ तर विकृतिले हामीलाई स्वास्थ्य, सम्पत्ति, सम्मानलाई नष्ट गरिदिन्छ । संस्कृतिलाई हामी जति सात्विक भावले मनाउँछौं त्यति नै समाज सुन्दर बन्दै जान्छ । कति संस्कृतिहरू त हिंसालाई समेत प्राथमिकता दिएको छ । हिंसा र हत्या संस्कृतिका ठूला विकृतिहरू हुन्, यिनलाई हामी सबैले त्याग्ने प्रयत्न गर्नुपर्छ । कर्मको नियमानुसार जसले दुःख दिन्छ उसले अवश्य दुःखी हुने पर्छ । हामी जति अन्य प्राणीप्रति सद्भाव राखौं त्यति नै सुखद जीवन यापन गर्न सक्छौं । आफ्नो कर्मले अरुलाई दुःख हुन पुग्छ भने त्यो नै हिंसा हो । जुन वर्गले हिंसालाई प्राथमिकता दिन्छ उसको अस्तित्व यो संसारबाट प्रायः मेटिँदै जान्छ । हिंसा गर्नु महानता होइन सबैप्रति प्रेम गर्न सक्नु महानता हो । हिंसाले तोड्दै जान्छ, प्रेमले जोड्दै जान्छ ।

आज संसारमा केवल संस्कृतिलाई मान्नु नै धर्म मान्नु हो भन्ने मान्यता बढेको छ । धर्म मान्नको लागि त धार्मिक मान्यतालाई अपनाउनु पर्ने हुन्छ । धार्मिक मान्यता अनुसार हिंसा, चोरी, भ्रूट, ठगी, असत्य त्याग्नुपर्ने हुन्छ । धर्ममा उल्लिखित मर्यादाहरूलाई परिवर्तन गर्न नमिल्ने भएपछि संस्कृतिलाई नै परिवर्तन गरेर आफ्नो अनुकूल बनाउँदै जीवन जिउने क्रमले आज निरन्तरता पाएको छ । एउटै धर्म मान्नेहरूको बीचमा पनि संस्कृतिहरूमा विविधता छ । वास्तवमा धर्म र संस्कृतिमा गहिरो अन्तर छ । धर्मले मर्यादित बनाउँछ भने संस्कृतिले मनोरञ्जन

अनमोल मोती

- ❖ जसरी हामीले स्वयंलाई आफ्नो कमजोरी सहित स्वीकार गर्दछौं त्यसैगरी हामीले कसैलाई उसको कमजोरी सहित स्वीकार गर्न सिक्छौं भने सबै सम्बन्ध मधुर हुन जान्छ ।
- ❖ जीवनमा आउने हरेक कुरालाई हेर्ने दृष्टिकोणले हामीलाई दुःख वा सुखको अनुभूति गराउँछ ।

दिलाउँछ । त्यसैले संस्कृतिलाई बचाउने प्रयास गर्नुको साथ-साथै धर्मलाई पनि अपनाउने प्रयत्न गर्नुपर्ने हुन्छ । केवल संस्कृतिलाई नै धर्मको रूपमा मान्दै जाने हो भने हिंसाको जन्म हुने प्रबल सम्भावना हुन्छ । 'संस्कृति बचाऔं धर्मलाई अपनाऔं' भन्ने नारालाई व्यावहारिक जीवनबाट उद्घोष गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । धर्मको मर्यादाभित्र रहेर संस्कृतिलाई अपनाउने कार्यमा अग्रसर हुने हो भने हरेक धर्म, हरेक संस्कृति साँच्चै नै सुन्दर छ, प्रिय छ, सम्मान योग्य छ ।

आज धर्मलाई अपनाउने शक्ति कमजोर हुँदै गइरहेको अवस्था छ । प्रायः सबैले कुनै न कुनै धर्मलाई मानेकै देखिन्छ तर धर्मले भनेको मान्ने हो भने संसारमा यति धेरै अमानवीयता अवस्थ पनि बढ्ने थिएन । धर्मलाई हामीले बचाउने होइन धर्मले हामीलाई बचाउने हो । आज धर्मप्रति उपेक्षा भाव किन यसरी बढिरहेको छ ? यो अत्यन्तै मननीय विषय बनेको छ । जसरी कुनै बिरुवाबाट हामी अत्यधिक उपलब्धीहरू लिन चाहन्छौं भने त्यस बिरुवालाई चाहिने कुराहरू अवश्य दिनुपर्ने हुन्छ, वातावरण मिलाउनुपर्ने हुन्छ, त्यसको रक्षा गर्नुपर्ने हुन्छ । यसैगरी धर्मबाट उपलब्धी लिन चाहन्छौं भने धर्मले चाहेको अर्थात् धर्मले भनेका कुराहरूलाई पनि त्यतिकै ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ । यो नै धर्मको रक्षा गर्नु हो । सायद धर्मले प्रकट गरेको उदात्त भावना, सम्पूर्ण प्राणी तथा प्रकृतिप्रति प्रेम गर्ने भावनालाई आत्मसात् गर्दै आएको भए धर्मप्रति सबैको आस्था बढ्दै जाने थियो ।

आज संसारमा धार्मिक पक्ष कमजोर बन्न पुगेको छ । जसरी कुनै भवन अति जीर्ण भयो भने त्यसको स्थानमा अर्को नयाँ भवनको सृजना गर्नुपर्ने हुन्छ, त्यसैगरी अब संसारका सबै धर्महरूले दिएको मार्गदर्शनलाई व्यवहारिक जीवनमा अपनाउन शुरुआत गर्नु आवश्यक छ । त्यसको लागि परम सत्यको बोध हुन आवश्यक छ अन्यथा यो आमूल परिवर्तन साकार हुन सक्दैन । सत्य जानले नै सत्ययुगको जन्म गराउन सक्छ । सत्य ज्ञानद्वारा नै सम्पूर्ण प्राणीमात्रलाई प्रेम गर्न सक्ने शक्ति प्राप्त हुन्छ । सत्य ज्ञानको प्रभावले नै गलत मान्यताहरूको अन्त्य गर्न सकिन्छ, विकृतिहरूलाई समाप्त गर्ने क्षमताको विकास हुन्छ । सत्य ज्ञानबाट नै गलत स्वभाव र संस्कारलाई त्यागेर सुन्दर संसारको स्थापना गर्ने विधि प्राप्त हुन्छ ।

सबै धर्मका मान्यताहरू फरक फरक छन्, जुन कुरामा विश्वास हुन्छ त्यसैलाई नै सत्य मान्ने मान्यताले धर्म-धर्म बीच भिन्नता रहेको छ । तर अध्यात्मले त जीवन र जगतको यथार्थ रहस्यलाई बोध गराउँछ । अध्यात्मले एकाङ्की होइन एउटै बनाउन प्रेरित गर्छ । आध्यात्मिक ज्ञानले धर्मात्मा, पुण्यात्मा र महात्माभन्दा उच्च सर्वोच्च सत्ता निराकार ज्योति स्वरूप हुनुहुन्छ भन्ने सत्यलाई बोध गराउँछ । शरीरको मृत्यु भए पनि आत्माको अस्तित्व अमर छ भन्ने तथ्यलाई स्पष्ट गराउँछ । सम्पूर्ण मानव आत्मा आपसमा भाइ भाइ हुँ, पवित्रता, शान्ति, प्रेम आत्माको स्वधर्म हो भन्ने वास्तविकताको अनुभूती गराउँछ । आध्यात्मिक ज्ञानद्वारा सर्वोच्च सत्ताको स्मृतिमा लवलिन हुने सहज विधि प्राप्त हुन्छ, जसले गर्दा गहन शान्ति र शक्तिको अनुभूति हुन्छ । संसारलाई हेर्ने दृष्टिकोण नै सकारात्मक बनिदिन्छ । आज ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयले यही आध्यात्मिक ज्ञान सबैलाई प्रदान गरिरहेको छ । जसद्वारा जीवन सुखद बनिरहेको छ ।

- ब्रह्माकुमार अर्जुन

आज्ञा सम्भिरुए स्नेहसाथ सहन गर्नु स्वयंलाई परिवर्तन गर्नु हो ।

शिवबाबा

ज्ञान विज्ञानको साझा लक्ष्य

ब्रह्माकुमार रामसिंह ऐर, काठमाण्डौ

वास्तवमा सम्पूर्ण ज्ञान, विज्ञान, नीति, विचार, सिद्धान्त, खोज, अनुसन्धान र विचारधाराको साझा लक्ष्य (common goal) मानव जातिलाई सुख, शान्ति र समृद्धि प्रदान गर्नका लागि नै केन्द्रित हुने गर्दछ । यस क्षेत्रका चिन्तक, विज्ञ, अन्वेषक, विद्वान र लेखकहरूले आफ्ना सतत् प्रयत्नबाट जुन सूत्र, तौरतरिका तयार गरे, धनीभूत विचारको चिन्तन गरी किताबी रूपमा सूत्रण गरे त्यसमा मानव जातिको कल्याण, हित र उन्नतिको भाव नै व्यक्त गरेको पाइन्छ । तत्काल समाजमा देखा परेका अन्याय, अत्याचार, शोषण र कुनीतिका विरुद्ध केही क्रान्तिकारी कदमहरू बढे पनि त्यसको पछिल्लर 'बहुजन हिताय', अन्याय र अत्याचारको अन्त हुनु पर्ने मनसाय नै समाहित भएको पाइन्छ । यसर्थ ज्ञान र विज्ञानको मूल आसय मानव समुदायका बीच समानता, एकता, समन्वय र सुमधुर सम्बन्ध हुनुपर्ने कुरा स्पष्ट हुन्छ ।

ज्ञानले मानवको चेतनालाई उपल्लो स्तरमा अर्थात् श्रेष्ठ, शालीन, पवित्र र आत्मिक भावको स्मृतिमा स्थित गर्न मदत गर्दछ । मानव चेतनाको स्थिति र स्तर जति उच्च, परिष्कृत, सकारात्मक र शुभभावनायुक्त बन्दछ त्यसैको अभिव्यक्ति उसका वचन, व्यवहार वा कर्ममा प्रस्तुत हुने गर्दछन् । तसर्थ सुधार र शुद्धताको बीजारोपण मानव मन-मस्तिष्कमा नै हुनुपर्दछ । मानव चेतनाको सुधार र विकास समग्र क्षेत्रको क्रियाकलाप र वस्तु स्थितिलाई परिचालन गर्ने वा प्रभावित गर्ने प्रधान तत्वका रूपमा रहन्छ । ज्ञान अर्थात् आध्यात्मिक चिन्तन जसमा व्यक्ति, चेतन शक्तिको मूल स्वभाव, गुण र मूल्यको अभ्यास र स्मृतिमा रहन्छ । चेतन सत्ताको मौलिक गुण, स्वभाव शान्ति, प्रेम, खुशी, पवित्रता, सत्यता, आनन्द सबैप्रति दया, करुणासँग सम्बद्ध हुने भएकाले तिनीहरूको चिन्तनबाट मानिस सत्यनिष्ठ, इमानदार, पारदर्शी र पवित्र बन्ने कुरामा शंका छैन । स्वाभाविक

रूपमा ज्ञानले मानिसको उच्च व्यक्तित्वलाई स्थायी रूपमा निर्माण गरिदिन्छ । सत्य ज्ञानको महान् देन नै मानव चेतनाको शुद्धीकरण र सशक्तीकरण गर्नु हो ।

संसार आध्यात्मिक ज्ञान र भौतिक विज्ञानको समन्वयन, सहकार्य र सहमतीको बृहद थलो हो । अनादि कालदेखि यस संसारका विविध प्रकृतिका श्रोत साधनहरू विद्यमान छन् र जहिले पनि रहिरहन्छन् । यी सबै नित्य र अनादि हुन् । तर यिनीहरूको सदुपयोग तथा दुरुपयोग कसरी गर्ने र कून रूप, रङ्ग, ढङ्ग वा आकार-प्रकार दिने तथा यिनीहरूलाई सन्तुलित वा असन्तुलित गर्ने यो सबै जिम्मेवारी भने मानव सोच, विचार, व्यवहार र क्रियाकलापमा निर्भर गर्दछ । स्वच्छ, सतोगुणी र सुखकारी प्रकृति कालान्तरमा प्रदूषित, तमोगुणी, विप्लवकारी बन्न पुग्दछ । वर्तमानमा प्रकृतिमा देखा परेका सम्पूर्ण उथल-पुथल र प्रकोप सबै मानव सोच र उसले गरेका क्रियाकलापका नै परिणाम हुन् । मानवभित्र पलाएको अति स्वार्थ र भोगवाद प्रवृत्तिका कारण प्रकृतिको अति दोहन हुन पुगेको छ ।

विज्ञानले विकासका लागि पुऱ्याएको योगदान निश्चित रूपमा सहृदय प्रशंसनीय हुनुका साथै सबैका लागि उपयोगी छ । यसबाट नै उद्योग, व्यापार, यातायात, संचार, कृषि आदि क्षेत्रमा अकल्पनीय विकास, उत्पादन तथा सहजीकरण भएको छ । मानिसका लागि चाहिने आवश्यक वस्तु सहजै उपभोक्तासम्म पुगि रहेका छन् । मानिसका बीचमा संचार, सम्वाद मिनटको खेल भएको छ तथा यातायातका साधनले संसार एउटा ग्लोबल भिलेज बनेको छ । तर वर्तमान मुनाफावाद र युज एन्ड थ्रो (प्रयोग गर र फ्याँक) वादको जीवनशैली तथा संस्कृतिले आकाश र वायुलाई प्रदूषित गर्नुका साथै जमिन, जल, नदी, समुद्र सबै दुर्गन्धित स्थानका रूपमा परिवर्तित गरिएका छन् । यस स्थितिबाट थुप्रै प्रजातिहरूको जीवन अस्तित्व नै गायब हुन पुगेको छ । जो वास्तवमा संसारका अन्य प्राणीहरूको जीवन अस्तित्वको लागि समेत खतराको सङ्केत भएको छ । किनकि विकासका दौरानमा कतिपय अति महत्त्वपूर्ण कुराहरूको विनाश पनि हुन पुगेको छ । जसले गर्दा दिगो स्थायित्वको सवालमा प्रश्न चिन्ह खडा भएको छ । तसर्थ ज्ञान-विज्ञान दुवैतर्फबाट यस गम्भीर स्थितिमाथि पुनरावलोकन

हुनुका साथै पुनरोत्थानका लागि गहन पूर्वक सोचनुपर्ने तथा आवश्यक पहल कदमी गर्नुपर्ने आवश्यकता छ ।

आध्यात्मिक ज्ञानले निरन्तर मानव स्वभाव, संस्कार, बानी, व्यहोरा र उसको प्रवृत्ति तथा मन-बुद्धिलाई सुसंस्कृत कुशल र विवेक सङ्गत बनाउने पक्षमा बल दिइरहेको हुन्छ । मानव रचनाको उषा कालदेखि ज्ञानले उसको चेतनालाई परिष्कृत गर्दै वृत्ति र प्रवृत्तिलाई सुसंयमित बनाउने प्रयत्न गरिरहेको छ । यसका लागि समयप्रति समय उदित भएका महान् विभूतिहरूले समाजलाई प्रशस्त मार्गदर्शन तथा प्रेरणा प्रदान गर्ने साधन, सन्देश र उपदेश दिने दस्तावेजहरू छोडेर गएका छन् । तर दुर्भाग्य के भने तिनीहरूका सकारात्मक पक्षलाई समाजले जीवनरूपी धरातलमा प्रयोग गर्न सकेको देखिदैन । आध्यात्मिक ज्ञानले प्रतिपादन गरेका सिद्धान्तहरूलाई दैनिक जीवनमा प्रयोग गर्नुपर्नेमा केवल रीति, रिवाज, आडम्बर र मान्यताका रूपमा मात्रै सीमित हुन पुगेका छन् । केवल परम्परा जोगाउने हिसाबले मात्रै मनाउने गरिन्छन् । अझ कतिपय कुराहरूले विकृत रूपसमेत प्राप्त गरेका छन् ।

जस्तो बलि प्रथाका नाममा अमुक निहत्था पशु-पंछीहरूको निर्मम हत्या गरिनु र त्यसबाट देवी, दुर्गा, जगत् जननीलाई प्रसन्न गरी कार्य सिद्धि हुन्छ भन्ने मान्यता पूर्णरूपमा अन्धश्रद्धा तथा धर्मका नाममा अधर्मको भुमरीमा धसिदै जानु हो भन्नुमा आपत्ति नहोला । यसरी विकृत रूपमा परिवर्तित धार्मिक वा सांस्कृतिक परम्पराले मानव जीवनको उच्चतम सुधारमा खासै भूमिका

निवार्ह गर्दैन । त्यसैले आध्यात्मिक ज्ञानको सत्य, तथ्य, सार र निचोडतिर विवेकपूर्ण रूपमा सोच समझले संलग्न हुनाले नै कल्याण हुनेछ । अतः आध्यात्मिक ज्ञान पनि व्यवहारिक आध्यात्मिकतामा जानु पर्दछ जसले मानिसलाई स्व-अनुशासित, स्व-संयमित,

शान्त, सहनशील, गुणवान्, चरित्रवान् र नैतिकवान् व्यक्तित्व प्रदान गरोस् । मानिसलाई एक असल मानिस बनाउन सकोस् जसले सबैलाई मनसा, वाचा, कर्मणा र व्यवहारले सुख र खुशी बाँड्न सकोस् ।

विज्ञान निरन्तर उन्नति र प्रगतिको द्रुत गतिमा रचनात्मक कार्यका लागिमात्रै समर्पित हुन सकोस् । विकासका क्रममा प्रकृतिका साधनको प्रयोग र उत्खनन तथा परिशोधनमा सन्तुलनलाई नबिगार्ने हिसाबले अगाडि बढोस् । एउटाबाट फाइदा लिँदा अर्को जटिल समस्या पैदा नहोस् । कलकारखाना, अटो मोबाइल्सबाट जुन प्रकारको वेस्टेज (wastage) उत्पादनले सर्वत्र प्रदूषण भएको अवस्था छ त्यसको रिसाइकल (recycle) को उचित प्रबन्धनमा विज्ञान अगाडि बढोस् । साथै शक्ति सन्तुलनका नाममा शक्तिको होड बाजीबाट निमार्ण भएका मानव, प्रकृति र प्राणीका लागि संहारकारी हात हतियार तथा बम बारुदप्रतिको दौड कम गर्नमा विज्ञानको सक्रिय भूमिका रहोस् । यसबाट विज्ञानको रचनात्मक भूमिका सिद्ध हुनेछ तथा संसारको भय, त्रास, शङ्का हिंसा र संहारको स्थितिमा कमी आउने छ ।

वस्तुतः ज्ञान र विज्ञान मानव जीवनका अभिन्न आवश्यकता हुन् । वर्तमान युगमा दुवैमा आएको विकृति र विखलनलाई स्वच्छ विवेक र निष्पक्ष भावका साथ महसुस गरी त्यसको सुधार हुनु जरुरी छ । ज्ञान मार्गको आडम्बरी रवैयामा परिवर्तन तथा विज्ञानको एकहोरो भौतिक चकाचौधप्रतिको लगाव मानवता विहीन सोचलाई रूपान्तरण गरी अगाडि बढेको खण्डमा दुवैले मानव जाति, समस्त प्राणी जगत्, वनस्पति तथा प्रकृतिका तत्वहरूलाई समेत दिगो कालसम्म सन्तुलित बनाउने छन् तथा यो संसार सदाका लागि अमन चयनको थलो बन्ने छ । यसका लागि ज्ञान र विज्ञानका विज्ञ तथा दक्ष जिम्मेवार व्यक्तिहरूले अहंकार र अहम् भावको त्याग गरी विनम्रता र समर्पणता जस्ता गुणहरू धारण गरी आफ्नो मन र बुद्धिलाई परम सत्य परमात्मामा समाहित र एकाग्र गर्ने दृढ संकल्प, शुभ संकल्प तथा शिव संकल्प गर्नु पर्ने वर्तमानमा आवश्यकता छ । ❀

हातले खाना खाऔं (Eat with Hand)

हामी पूर्वीय सभ्यतामा हुर्किएका सबै मानिसहरूले हातले खाना खान्छौं । तर आजकल पाश्चात्य संस्कृतिको अनुसरण गर्दै चम्ची र काँटाको प्रयोग गर्न शुरू गरिएको छ । तर हामीलाई यो कुरा थाहा छ— हातले खाना खानुमा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित धेरै फाइदाहरू छन् । यसले हाम्रो प्राणाधारको शक्तिलाई सन्तुलित राख्दछ, आयुर्वेदमा भनिएको छ— हामी सबैको शरीर पाँच तत्त्वबाट बनेको छ, जसलाई जीवन ऊर्जा पनि भनिन्छ । यी पाँचै तत्त्व हाम्रा हातमा प्राप्य छन् (अङ्गुष्ठ अग्निको प्रतीक हो, तर्जनी हावाको प्रतीक हो, मध्यमा आकाशको प्रतीक हो, अनामिका पृथ्वीको प्रतीक र कनिष्ठिका जलको प्रतीक हो) । यिनीहरूमा कुनै पनि एउटाको असन्तुलन बिरामीको कारण बन्न सक्छ ।

हामी खाना खाँदा पाँचै औंलाहरू मिलाएर खान्छौं र यसमा जुन मुद्रा बन्छ त्यो मुद्रा-विज्ञान अनुसार यसले शरीरलाई निरोगी राख्ने क्षमता राख्दछ । यसैले जब हामी खाना खान्छौं तब सारा तत्त्वलाई एक जुट गर्दछौं, जसकारण भोजन अझ ऊर्जादायक बन्दछ । यो स्वास्थ्यप्रद बनेर यसले

हाम्रो प्राण आधारको शक्तिलाई सन्तुलित राख्दछ ।

स्वास्थ्य रहस्य

HEALTH

स्पर्ष हाम्रो शरीरको सबैभन्दा बढी तथा सहजै प्रयोग हुने अनुभव हो । जब हामी हातले खाना खान्छौं तब हाम्रो मस्तिष्कले हाम्रो पेटलाई सङ्केत दिन्छ— खाना खाइरहिएको छ । यसबाट हाम्रो पेट त्यो भोजनलाई पचाउनका लागि तयार हुन्छ जसबाट पाचन क्रिया सुध्निन्छ ।

यसरी खाँदा दिमागको प्रयोग हुन्छ : हातले खाना खाँदा ध्यान खानामा जान्छ, ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ । यसमा खानालाई हेरिन्छ र जुन भोजन मुखमा गइरहेको छ त्यसमा ध्यान केन्द्रित गरिन्छ । यसलाई माइन्डफुल इटिङ (ध्यानपूर्वक खुवाइ) पनि भनिन्छ । यो मेसिनले जस्तो चम्मच र खाँटाले खानुभन्दा धेरै स्वास्थ्यप्रद हुन्छ । माइन्डफुल इटिङमा धेरै फाइदाहरू छन् तीमध्ये सबैभन्दा पहिलो फाइदा हो— यसबाट खानाको पोषक तत्त्व बढ्दछ जसद्वारा पाचन क्रिया सुध्निन्छ र यसले हामीलाई स्वस्थ राख्दछ ।

यसले हाम्रो मुख जलनबाट पनि बच्दछ, हाम्रो हात एउटा राम्रो थर्मामिटर (तापमान सम्बेदक) पनि हो । जब हामी भोजनलाई छुन्छौं तब हामीलाई अन्दाज हुन्छ— यो कति तातो छ । यदि बढी तातो छ भने हामी यसलाई मुखमा राख्दैनौं । यस प्रकार यसले हाम्रो जिभ्रालाई जलनबाट बचाउँछ ।

स्रोत : फेसबुक, भारत लालकार

स्वार्थरहित पुजारी (The Selfless Priest)

प्रस्तोता : ब्रह्माकुमार प्रेमराज लेखक,
गीतानगर

कुनै बेला भारतको आसाम राज्यको पहाडको ऊँचाइमा एउटा प्रसिद्ध मन्दिर थियो । यस मन्दिरका पुजारी एकदमै प्रख्यात थिए र उनको नाम एउटा विद्वान् र त्यागी पुरुषको रूपमा चारैतिर फैलिएको थियो । जब उनी बिरामी परे उनले त्यसै मन्दिरका एकजना न्यासीलाई बोलाए र भने, “मेरो मृत्यु पश्चात् यस मन्दिरको पुजारी मेरो ठाउँमा कुनै मानिस जाति नै नियुक्त होस् यस कुरामा ध्यान पुऱ्याउनु ।” त्यसको लगत्तै उनको मृत्यु भयो ।

उत्तराधिकारीको छनौटको लागि दिन तोकियो । त्यसदिन त्यहाँका जिज्ञासुहरू त्यस मन्दिरमा पुग्न सबै पहाड चढ्न थाले । त्यस पहाडमा जाने जुन बाटो थियो वास्तवमा एकदमै कठिन थियो, बाटो भरि काँडे-काँडा र तीखा ढुङ्गाहरू थिए । जब प्रायः सबै यात्रीहरू त्यहाँ पुगे धेरैजसोका खुट्टाहरू काटिएका र घाउले रगताम्य भएका थिए ।

बेलुकी पख जसै छनौट प्रक्रिया सकिनै लागेको थियो, एउटा युवक विस्तारै मन्दिरभित्र प्रवेश गर्‍यो । न्यासीले उसलाई सोधे, “युवक तपाईं धेरै ढीला हुनुभयो । के कारणले गर्दा तपाईंलाई यस्तो ढिलो हुन गयो ? तपाईंको कपडालाई के भयो, कसरी ती च्यातिए, तपाईंको खुट्टा, हे भगवान् ! तिनीहरूबाट त नराम्रोसँग रगत आइराखेको छ ।”

“वास्तवमा हो गुरुवर” त्यस युवकले जवाफ दियो । तर मैले सोचें— ती बाटामा भएका काँडाहरू र अरू तिखा ढुङ्गाहरूलाई पन्छाउनुपर्छ ताकि जब मानिसहरू यस मन्दिरमा पूजा गर्नको लागि आउनेछन् उनीहरूलाई घाउ नहोस्, दुःख नहोस् । यसरी म ढीला भएँ र मलाई घाउ भयो । म ढीला हुन गएकोमा माफी चाहन्छु गरुज्यू, र मलाई थाहा छ म यस छनौटमा भाग लिन योग्य हुनेछैन । म त्यति पढेको पनि छैन त्यसैले मैले यहाँ उपस्थित विद्वान् उमेदवारहरूसँग कसरी प्रतिस्पर्धा गर्न सक्छु ?”

यो सुनेर न्यासी मुस्कराए । उनले भने, “बधाई छ, तपाईं यस मन्दिरको पुजारीमा छानिनु भएको छ ।” अरू प्रतिस्पर्धीहरू रिसले चूर भए । “तपाईंको मतलब के हो,” उनीहरूले माग गरे । ‘के हामी मानिस होइनौं र तपाईंले यस युवकलाई किन, कसरी छान्नुभयो जब कि ऊ आफैले स्वीकार गर्दछ कि उसले केही पढेको छैन र थोरै ज्ञान छ ।’

न्यासीले जवाफ दिए, “हाम्रा पूर्व पुजारी भन्नुहुन्थ्यो— आफूलाई हेर्न, स्याहार सुसार गर्न त जनावरले पनि जानेका हुन्छन्, उनीहरूलाई खतरासँग कसरी लड्ने, कसरी आफ्नो खाना जुटाउने आदिबारे ज्ञान त हुन्छ नै । केवल मानिस जातिले मात्रै अरूको बारेमा सोच्ने र हेर्ने ज्ञान राख्दछ । तपाईंहरूमध्ये सबै नै त्यही खतरनाक बाटो आफूलाई बचाउँदै काँडा, ढुङ्गाहरूलाई किनारा गर्दै यहाँसम्म आउनुभयो । यी युवकले मात्र अरूको बारेमा सोचे र अरूको आरामको लागि बाटोलाई ढुङ्गा, काँडा पन्छाई सफा गर्ने जस्तो ठूलो काम आफैले उठाए । यस परिभाषा अनुसार उनीमात्रै एकजना मानिस जातिमा गनिन योग्य छन् । त्यसैले गर्दा उनी नै पूर्व महान् पुजारीको उत्तराधिकारी हुन सक्छन् । ❀

स्रोत : प्युरिटी, जुलाई, २०१४

आन्तरिक स्थिति

आत्म-अभिमानि एउटा सुन्दर स्थिति हो, जहाँ तपाईंको सम्पूर्ण चेतना भौतिकतादेखि आत्मातर्फ सरेको हुन्छ । आत्म-अभिमानि स्थितिमा तपाईं आफूलाई नारी वा पुरुषको अनुभवभन्दा माथि आत्माको स्थितिमा रहनुहुन्छ । तपाईंको स्वाभिमान कुनै पनि सांसारिक प्राप्तिको आधारमा नभई एउटा गहिरो, तथा परमात्माको सन्तान हुँ भन्ने भित्री अनुभूतिमा आधारित हुन्छ । आत्म-अभिमानको अभावमा तपाईंको स्थिति वातावरणले गरेको दयामा भर पर्दछ— तपाईं आफूना वरिपट्टि भएको वातावरण तथा व्यक्तित्वहरूको प्रभावमा रहनुहुन्छ । बाहिरी कुराले जे निश्चित गर्छ त्यसैमा खुशी वा चिन्ता हुन्छ । यस्तो प्रकारको परनिर्भरताले आत्मालाई कमजोर तथा अलमलमा छोडिदिन्छ भने आत्म-अभिमानि स्थितिले बाहिरी प्रभावबाट मुक्त बनाउँछ र तपाईंको भित्री स्थितिको निर्माणार्थ पूर्णतः स्वतन्त्र बनाउँछ । ❀

क्षमा याचना र क्षमा भाव

ब्रह्माकुमार देवराज, ढार्जीलिंग

काल चक्र अथवा सृष्टि चक्र अनादि कालदेखि चल्दै आइरहेको छ र अनन्तकालसम्म चलि नै रहनेछ । जब यस धरातलमा सत्ययुग अनि त्रेतायुग थियो त्यतिबेला समस्त विश्वमा रहेका हरेक मानिस देवी देवता थिए, पवित्र थिए, जसकारण उनीहरू क्षमा याचना शब्दसँग पनि अनभिज्ञ नै थिए किनकि त्यतिबेला न कसैले गल्ती नै गर्दथ्यो न कसैले क्षमा नै माग्नुपर्थ्यो । तर जब द्वापरयुगको शुरुआत भयो तब मानिसमा काम, क्रोध, लोभ, मोह, अहंकारको प्रवेशता भयो । फलस्वरूप मानिसमा विकर्मको शुरुआत भयो त्यसपछि मानिसले परमात्मासँग क्षमाको याचना गर्न थाले । साथै कसैले कसैप्रति कुनै दुःख कष्ट पुऱ्यायो भने पनि क्षमा याचना गरिन शुरु भयो । आज त कलियुगको अन्त्य समय भएको हुनाले समस्त विश्वमा विकर्म नै सर्वव्यापी भएको छ त्यसैले कतिपय मानिसले परमात्मासँग साथै अन्यसँग क्षमा माग्छन् भने कतिले माग्दैनन् पनि ।

एउटा प्रश्न उठ्दछ— के क्षमा याचना गर्दा हाम्रो भूल वा विकर्मको हिसाब किताब चुक्ता हुन्छ ? परमधाम निवासी ज्योति बिन्दु परमपिता शिव अहिले प्रजापिता ब्रह्माको साकार तनमा आजको धर्म ग्लानिको समयमा दिव्य प्रवेश गर्नु भएर हामीलाई धेरै शिक्षा दिइरहनुभएको छ । त्यसमध्ये उहाँले हामीलाई कर्मको गहन गतिको पनि जानकारी दिनुभएको छ । अनि भन्नुभएको छ— मानिसले जस्तो कर्म गर्छ त्यस्तै फल अवश्य प्राप्त गर्दछ— यदि यो जन्ममा पूरा भएन भने पनि अर्को जन्ममा अवश्य त्यसको फल प्राप्त हुनेछ त्यसैले गीतामा भनिएको छ— मानिस आफै आफ्नो मित्र पनि हो । यदि हामीले कर्मको फल अवश्य प्राप्त गर्नुपर्छ भने प्रश्न उठ्दछ— क्षमा याचना गरेर के फाइदा ? तर यदि हामीले साँचो हृदयले महसुस गरेर अथवा पश्चात्ताप गरेर परमपिता परमात्मालाई स्पष्ट बताएर क्षमा माग्छौं अथवा कुनै व्यक्तिसँग गल्ती भएको छ भने गल्तीलाई गहिरो महसुस गरेर क्षमा याचना गर्छौं भने आधा माफ हुनसक्छ । तर माफ मागेर त्यही भूल दोहोर्‍याउँछौं भने त्यसपछिको क्षमा याचनाको कुनै महत्त्व हुँदैन ।

हामीलाई शिव बाबाले कर्म, अकर्म र विकर्मको शिक्षा दिनुभएको छ अनि भन्नुभएको छ— अब देहसहित देहका सबै सम्बन्धीहरूलाई भुलेर आफूलाई भृकुटिमा निवास गर्ने ज्योतिबिन्दु आत्मा सम्झी निरन्तर मलाई प्रेमपूर्वक याद गर तब तिमीलाई सबै पापदेखि मुक्त गराउँछु । तर यदि तिमी मेरो बनेर पनि अथवा मेरो शिक्षा पाएर पनि काम, क्रोध आदि विकारको वशीभूत भएर उल्टा कर्म गर्छौं भने १०० गुणा दण्डको भागीदारी बन्नुपर्नेछ । परमपिता लवफुल (प्रेम स्वरूप) पनि हुनुहुन्छ भने लफुल (नियमको पालन गर्ने र गराउनेवाला) पनि हुनुहुन्छ । प्रेमपूर्वक शिक्षा दिनुहुन्छ तर त्यस अनुसार चलन सकिएन भने नियमले जे भन्छ त्यसै अनुसारको सजाय पनि दिनुहुन्छ ।

जसले अरूलाई क्षमा गर्न जान्दछ त्यस व्यक्तिलाई क्षमा गर्नुपर्ने परिस्थिति आउने सम्भावना धेरै कम हुन्छ । यसको लागि शुभभावनाको शक्ति आवश्यकता पर्दछ । हामीले प्रजापिता ब्रह्मा बाबाको जीवनलाई हेर्नु भने पाउँछौं— कसरी उहाँले क्षमा भाव तथा शुभभावनाको शक्तिद्वारा दुस्मन बनेका व्यक्तिहरूलाई पनि मित्र बनाउनुभयो । एकपल्ट एकजना विरोधीले सरदारजीलाई पैसाको लोभ देखाएर बाबालाई मार्न भनी पठाएछ । तर त्यो सरदार ब्रह्मा बाबाको सामुन्ने आउनेबित्तिकै ब्रह्मा बाबा भएको ठाउँमा गुरु नानकलाई देखेछ । उसले तत्काल भन्यो— माफ गर्नुहोला, हजुर त मेरो गुरु पो हुनुहुँदो रहेछ, म त खराब उद्देश्यले पो आएको थिएँ ।” तब ब्रह्मा बाबाले उसलाई पनि प्रेमसँग क्षमा दिएर पठाउनुभयो । यसरी नै एकपल्ट ब्रह्मा बाबालाई बदनाम गराउने ध्येयले एउटा समाचार पत्रमा सम्पादकले अनेक लाञ्छना लगाएर उल्टा पुल्टा खबर लेखिदिएको थियो । त्यस सम्पादकसँग केस गर्नुपर्छ भनेर धेरैले सल्लाह पनि दिए तर बाबाले त्यो सम्पादकलाई चिठीमा लेख्नुभयो, तपाईंले जे गर्नुभयो ठीकै गर्नुभयो, राम्रोमात्र खबर सुने भने मानिसहरू आउँदैनन्, नराम्रो खबर पनि भयो भने मानिसलाई जिज्ञासा हुन्छ— के रहेछ त्यहाँ भनेर बुझ्न आउनेछन् । आउने जति सबैको कल्याण हुन सक्नेछ । मलाई विश्वास छ, “जसले हाम्रो निन्दा गर्छ ऊ नै मित्र हो ।” जब सम्पादकले त्यो पत्र पढे उनले त्यो पत्र ल्याउने मानिसलाई सोधे— तपाईंहरूलाई कसले यस्ता कुरा सिकाउँछ ? त्यतिखेर उसलाई पनि बाबाको केही ज्ञान बिन्दु सुनाउने मौका मिल्यो । त्यसपछि तिनले कहिल्यै पनि त्यस्तो समाचार लेखेनन् । बुद्धका, क्राइस्टका पनि क्षमा सम्बन्धी थुप्रै यस्ता प्रसंगहरू छन् ।

यसरी नै हामीले पनि सबैप्रति शुभभावना राख्नु भने, नकारात्मक घटनालाई पनि सकारात्मक दृष्टिले हेर्न सिक्यौं भने आफूलाई दुःख दिनेलाई पनि क्षमा गर्न सिक्यौं भने कहिल्यै पनि क्षमा याचना गर्ने परिस्थिति आउँदैन । हाम्रो मन सधैं शान्त, प्रसन्न अनि निश्चिन्त बन्नेछ । यदि हामीले क्षमा दिन सकेनौं भने हाम्रो मनमा बदलाको भावना आउँछ अनि मन सधैं थकित, अशान्त हुन्छ । जीवनबाट खुशी समाप्त हुँदै जान्छ अनि यस्तो नकारात्मक भावनाले गरेको कर्मले सधैं अरूलाई दुःख पुग्छ । फलतः दुःखको नै लेनदेन हुन्छ । क्षमा याचना गर्नुपर्ने अवस्था आउँछ । आफूले गल्ती गरेर कुनै गल्ती गर्ने व्यक्तिलाई सुधार्न सकिँदैन । हामीले बितेको तितो अनुभवलाई भुल्न सिक्नुपर्छ अनि वर्तमानमा राम्रो विचार राखेर राम्रो कर्म गर्नु भने भविष्य अवश्य राम्रो बन्दछ । क्षमा गर्नका लागि हामीमा सहनशीलता, शुभभावना, प्रेम, दया, सद्विवेक तथा कर्मको गहन गतिको ज्ञान हुन आवश्यक हुन्छ । ✨

पूर्णतातर्फ.....

मानव मनस्थिति । मै खाऊँ, मै लाऊँ..... को बादलले मानव मन धुमिल बन्दै गयो ।

यसैगरी स्वास्थ्यको क्षेत्रमा पनि शारीरिक स्वास्थ्यको क्षेत्रलाई सामान्य व्यवस्थित गर्न खोजिए पनि मानसिक स्वास्थ्यको विषयलाई महत्त्व अति कम दिइएको छ । आजको भौतिक विकसित समाजले शरीर मोटाएर गए पनि मन अति कमजोर, असंयमित तथा रागको आगोले जलिरहेको छ ।

चारजनाको एउटा परिवारमा एक जना सदस्यलाई सम्भवतः मानसिक असन्तुलनले छोएको छ । जति-जति सभ्रान्त, खानदानिया वा भनौ धनाढ्य परिवारका सदस्यलाई कोट्याउँदै गयो उति-उति निश्चित छ सुत्ने बेलामा स्लिपिङ्ग ट्याब्लेट हाइप्रेसर, हाइपरटेन्सनको दबाई नित्य सेवन गर्नु परिरहेको छ । थोरै मात्रै अगाडि हाम्रो पूर्वीय समाजको परिवेशतिर फर्कने हो भने यस प्रकारका दबाईहरूको नामोनिशान नै थिएन । शारीरिक, मानसिक, एवं सामाजिक स्वास्थ्य अति सुन्दर तथा रहर लाग्दो थियो । हस्पिटलहरू नै हुँदैनथे । चिकित्सकहरूको जरुरी पर्ने कुरै भएन । सामान्य जडिबुटी नै सबै कुराको समाधान भइहाल्थ्यो । हाम्रा देव मानव जसलाई लक्ष्मी नारायणको नामले चिनिन्छ, उहाँहरूको शारीरिक बनावट, मानसिक ऊर्जा, एवं व्यक्तित्व आज पनि कति रहर लाग्दो देखिन्छ । चरित्रको प्रतिबिम्ब नै चित्र हो भन्ने कुरा स्पष्ट छ । मान्यता छ, एक सय पचास वर्षको लामो आयु, ७५ वर्षमा मानसिक ऊर्जाको बलले सन्तानको जन्म, स्वेच्छाको मृत्यु, आदि । यी कुराले आजको भौतिक स्वास्थ्य र शिक्षाको नाङ्गो पक्षलाई उदाङ्गो बनाइदिन्छ ।

अतः आवश्यकता छ अध्यात्मका यी छोडिएका पक्षलाई पुनः जागृत गर्नु । नैतिक ज्ञान मानसिक स्वास्थ्य नै सम्पूर्ण समस्याको एक समाधान हो । हजारौं समस्याहरू भए पनि, जतिसुकै ठूलो ताल्चा भए पनि चाबी सानो र एउटा भए पुग्छ । यस सत्यतालाई मध्य नजर राख्दै ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयले विश्वव्यापी रूपमा आफ्नो अभियानलाई जारी राखेको छ । व्यक्ति स्वयं आफै नै उदाहरणीय बन्न नसक्दासम्म अरूलाई यसको प्रत्यक्ष प्रभाव पर्दैन भन्ने सत्यतालाई अङ्गीकार गर्दै स्व-परिवर्तनद्वारा नै विश्व परिवर्तन सम्भव छ भन्ने नारालाई हामी सबैले साकार पार्नुपर्ने आवश्यकता टड्कारो भइसकेको छ ।

सकारात्मक रूपमा चिन्तन, सात्त्विक जीवनशैली, नियमित मानसिक साधना (ध्यान) ले नै मानवलाई पूर्णतातर्फ उन्मुख गर्न सूक्ष्म प्रेरणा दिइरहने गर्दछ । आऔं हामी पुनः प्राकृतिक जीवनतर्फ फर्कौं र जीवनलाई उत्सवका रूपमा मनाऔं । ✨

सुन्दर सुन्दर सयपत्री फूल

सुन्दर सुन्दर सयपत्री फूल घर वरिपरि फुलिरहून्
चारैदिशा चारै प्रहर झिलिमिली बत्तीहरू बलिरहून् ।

दाजू भाइलाई दिदी बहिनीले टीका माला लगाई दीपावली वर्ष मनाऔं
टीका माला लगाएर भुमौं, नाचौं, गाऔं, पर्वको उत्सव मनाऔं ।

घर घरमा चौसी भैलोले सुख शान्ति समृद्धिको आशीर्वाद दिऊन्
देउसी भैलीको आशीर्वाद पाएर सुख शान्तिको जिन्दगी जिऊन् ।

अखण्ड ज्योति बालेर यो धर्तीलाई जगमग-जगमग चम्काऔं
बाहिरी अन्धकार तथा भित्री मनको अन्धकारलाई टाढैबाट भगाऔं ।

राम्रा-राम्रा वस्त्र लगाई मीठा-मीठा परिकार बनाएर खाऔं
मनका दुःख कष्ट, वेदनालाई पनि भुलेर हाँसौं र हँसाऔं ।

यस दीपावली पर्वमा सिद्ध होऊन् शुभ विचार र शुभ भावना
सुख शान्ति समृद्धि एवं दीर्घायुको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना ।

ब्रह्माकुमार पाण्डव, नारायणगढ

शुभकामना

धार्मिक फूलबारी भित्र फूलेका धर्तीका, सबै फूलहरू ।
बन्नुपर्छ एउटै माला, हुन्न ल्याउनु विभेदकारी भूलहरू ।
टाँगिदैछन् ब्रह्माकुमारीद्वारा विश्वभरी, दिव्य ज्ञानका तुलहरू ।
सबैको एउटै माली एउटै कुल सत्ययुगमा, थिएनन् धेरै कुलहरू ।

गर्न सत्यधर्म स्थापना निमित्त परमात्माको, बनी ज्ञान प्रकाश छरेर ।
संसारका सबै आत्माहरूलाई आफ्नै, प्यारा भाइहरू सम्भरेर ।
दैवी गुणले फुलेका उज्वल फूलहरूसँग, स्नेहको माला गाँसेर ।
चम्किए ब्रह्माकुमारी नामबाट सेता फूलहरू, शान्तिको सुवास छरेर ।

पर्दछ हाँसु हामीले सँधै, जसरी हाँसेका छन् सयपत्री र मखमल ।
परमात्मा मिलनको आनन्दमा सबैले, सधैं गरौं अब ढलामल ।
जगाऔं सम्पूर्ण आत्माहरूको आत्मिक ज्योति, बन्दछ विश्व भलमल ।
खुशीमा रमाएर खुशी नै साट्ने कर्म गरौं, यही त हो सच्चा दीपावली ।

शिवशक्ति र पाण्डवसेना मिली, गरौंला विकारको सामना ।
मिलेर सबैले यो धरा स्वर्ग बनाउने, राखौं अटल चाहना ।
जलून् खुशीका दीपहरू सबैको दिलमा, भन्ने राख्दै पवित्र भावना ।
दीपमय दुनियाँ ल्याउने देवहरूलाई, दीपावलीको हार्दिक
मङ्गलमय शुभकामना ।

रामकाजी, सिमरा, बारा

भिन्न-बाहिरै उज्यालो

ब्रह्माकुमार गढवाण पठत, भरतपुर

हामी नेपालीहरूको तेश्रो ठूलो चाड हो तिहार । यतिखेर सबैले आफ्नो घरलाई सयपत्री तथा अन्य फूल अनि रङ्गी-विरङ्गी बत्तीहरूले सजाइएका साथै चम्काएका हुन्छौं । दीपावली चाड अति नै रमाइलो तथा उज्वल पर्व हो । यस पर्वमा सबैले आ-आफ्ना घर-आँगनलाई सजाएका हुन्छन् । पौराणिक मान्यता अनुसार धन धान्यकी देवी लक्ष्मी आएर वास गर्छिन् भनेर गोबरले लिपी लक्ष्मी आउने बाटो बनाइएको हुन्छ । घरभित्र र बाहिर दियो, मैन बत्ती र बिजुली बत्ती बालेर भलमल्ल पारेको हुन्छ । घरको बाहिरी स्वरूपलाई पनि अनेकौं रङ्गी-विरङ्गी फूल तथा बत्तीहरूले भलमल्ल शृङ्गारेर शोभायमान बनाइएको, विविध प्रकाशले एउटा सत्ययुगी स्वर्णिम संसारको भङ्गलको दिइरहेको हुन्छ । सरसफाइका दृष्टिले बेला-बेला सरसफाइ गर्न प्रेरणा दिने यस्ता उत्सव हुनु अति नै खुशीको कुरा हो ।

जसरी बाहिरी अन्धकारले हामीलाई हानी गर्दछ, त्योभन्दा बढी हानिकारक हुन्छ हामीभित्रको अन्धकार । हामीभित्रका अन्धकार पक्ष भनेका काम, क्रोध, लोभ, मोह, अहंकार, शंका, भय आदि हुन् । जबसम्म हामीभित्र यस्ता अन्धकार पक्ष रहिरहन्छन् तबसम्म साँचो शान्ति पाउन सकिदैन । साँचो सुख शान्ति प्राप्त गर्नका लागि हामीले यस्ता अन्धकारलाई हटाएर गुणको धारण गर्न सक्नुपर्छ । दैवी गुण धारण गर्नका लागि हामीले आफूलाई ज्योति बिन्दु आत्मा सम्झिएर ज्योति स्वरूप परमपिता परमात्मालाई याद गर्नुपर्दछ । यसो गर्दा हामीभित्रको कमी कमजोरी नष्ट हुँदै जान्छ । जब मन निर्विकार बन्दै जान्छ तब भित्री खुशी प्राप्त हुन थाल्दछ । यसरी भित्रैबाट शुद्ध र निर्मल बनेपछि हामी बन्धनमुक्त बन्दछौं अनिमात्र हामी आन्तरिक खुशीको दीपावली मनाउन समर्थवान् बन्नसक्छौं ।

अमृत ज्ञान

कलियुगको अन्तिम समय संगम युगको बेला
अमृत ज्ञान सुन्न अब हुनुपर्छ भेला ।

जति सक्छौं पुरुषार्थ आजै गर्नुपर्छ
पुरुषार्थ गरेर नै ज्ञानको भोली भर्नुपर्छ ।

कलियुगको अन्तिम बेला संगमयुग हो जान
स्वयं भगवान् आउनुभयो दिन गीता ज्ञान ।

सत्ययुगमा राजा रानी बन्ने मार्ग यही हो
परमात्मासँग मिल्ने उचित ठाउँ यही हो ।

बेहदको बाबासँग प्रेम गर्ने गर
यो पतित संसारबाट लानु के नै छ र !

नर्क जाने बाटा धेरै स्वर्ग जाने एउटा
स्वर्ग जाने बाटो रोजे बन्न पाइन्छ देउता ।

जे-जे भयो बितेको लाई बिन्दु लगाई अब
नयाँ दुनियाँ स्थापनार्थ जटौं एकसाथ सब ।।

पुतली तामाङ, सुधार गृह, भरतपुर

दैवी गुण तथा आसुरी गुण

साम्भार : गीता का सत्य सार

भगवान् धर्म-ग्लानिको समयमा जब अवतरित हुनुहुन्छ तब मानिसहरूको दृष्टि, वृत्ति र प्रवृत्ति आसुरी भइसकेको हुन्छ । उनीहरूमा दिव्य गुणको अत्यन्त हास भइसकेको हुन्छ । उनीहरूमा दैवी सम्पत्ति १६ कलाबाट घट्दा घट्टै केवल २-४ कलामात्र रहन पुगेको हुन्छ । अतः भगवान्ले मानवलाई प्रायः लोप भइसकेको कर्म, अकर्म, तथा विकर्मको ज्ञान दिएर उनीहरूलाई विकर्मबाट बचन र कमल-पुष्प समान अलिप्त रहने विधि-विधान बताउनुहुन्छ । भगवान्ले उनीहरूलाई आध्यात्मिक ज्ञान दिदै सम्झाउनुहुन्छ— ईश्वरीय सन्तान भएपछि ईश्वरीय लक्षणद्वारा युक्त हुनुपर्छ अथवा साकार रूपमा देवी देवताको वंशज भएको नाताले उनीहरू दैवी सम्पत्ति सम्पन्न हुनुपर्छ । यस प्रकार मनुष्यबाट देवता, नरबाट श्रीनारायण, अथवा नारीबाट श्रीलक्ष्मी बन्ने लक्ष्य दिएर उहाँले नर-नारीलाई दैवी लक्षण धारण गर्न तथा प्रवृत्तिमा रहेर पनि निवृत्तिको अवस्थामा स्थित हुने मार्ग देखाउनुहुन्छ ।

यो एक स्वीकारिएको सिद्धान्त हो— मानिसले जस्तो चिन्तन गर्छ अथवा जस्तो उसको निश्चय हुन्छ, ऊ त्यस्तै बन्नपुग्छ । यही नीति अनुसार यदि मानिस परम पवित्र परमपिता परमात्माको चिन्तन गर्दछ अथवा उहाँमा बुद्धि योग-युक्त गर्दछ र स्वयंलाई देवी-देवताहरूको वंशज निश्चय गर्दछ भने ऊ पनि पवित्र र दैवी स्वभाव भएको बन्न थाल्दछ । अतः परमपिता परमात्माले आत्मालाई योग-युक्त हुने विद्या पनि सिकाउनुहुन्छ ताकि उनीहरू आसुरीयताबाट ईश्वरीयता तर्फ, व्यक्तबाट अव्यक्त तर्फ अथवा अन्धकारबाट प्रकाश तर्फ जान सकून् ।

अध्यात्मका चारै विषय परस्पर सहायक (पुरक)— जब मानिसले पवित्रता र दिव्य गुणहरूको धारण गर्छ तब उसको विवेक सद्विवेकमा परिवर्तित हुनजान्छ र उसको बुद्धि, दिव्य, ऋतम्भरा (सात्विक/शुद्ध) अथवा कुशाग्र बुद्धि बन्दछ । यसैले उसलाई ज्ञान पनि राम्रोसँग धारणा हुन्छ र उसको योग पनि उच्च श्रेणीको बन्छ । ज्ञान र योगको आधारमा उसले आफ्नो कार्य गर्दछ । पवित्रता र दिव्य गुणमा दृढता, परिपक्वता, गहिराई तथा महानता ल्याउँछ । यी सबैबाट मानिसको मनमा सेवा-भाव अंकुरित हुन्छ, फलतः सेवाले यी तीनैमा निखार ल्याउँछ । पुरुषार्थीलाई सबैको आशीर्वादको पात्र बनेर अफ महान् बन्ने मनोबल दिन्छ । यस प्रकार ज्ञान, योग, दिव्य गुणको धारणा र सेवा एक अर्काका सहायक एवं पोषक हुन् । तर यी चार विषयभन्दा पनि विशेष स्थान दैवी सम्पदाको हुन्छ । किनकि यस बिना ज्ञान थोतो अथवा कानो हुन्छ, योग निरस अथवा लङ्गडो हुन्छ तथा सेवा असफल हुन्छ । अतः गीतामा यो ठीकै भनिएको छ— हे वत्स, दैवी सम्पत्तिले मानिसलाई दुःख र अशान्तिबाट मुक्त गराउँछ भने आसुरी सम्पत्तिले उसलाई बन्धनमा फँसाउँछ ।

महानताको लक्षण— गीतामा स्थित-प्रज्ञ, योग-युक्त, 'मद्भक्त' र गुणातीतका लक्षणहरूको विस्तृत वर्णन गरिएको छ । यसका अतिरिक्त दैवी सम्पत्ति र आसुरी सम्पत्तिको पनि निकै स्पष्ट वर्णन गरिएको छ । वास्तवमा यी सबैको परस्पर घनिष्ठ सम्बन्ध छ । अतः यी तीनैको अलग-अलग उल्लेख नगरेर यहाँ तीमध्ये केही मुख्य लक्षणहरूको चर्चा गरिएको छ । यी लक्षणहरू अथवा दिव्य गुणहरूको धारणाबाट नै मानिसले आफ्नो सर्वगुण सम्पन्न, १६ कला सम्पूर्ण, सम्पूर्ण निर्विकारी र मर्यादा पुरुषोत्तमको अवस्था प्राप्त गर्न सक्दछ ।

प्रस्तोता : ब्रह्माकुमार पद्मपाणि सुवेदी, भरतपुर

बिरानो टापु

साम्भार : फेसबुक, ज्ञानामृतद्वारा प्रेषित

एउटा धनी व्यक्ति थियो । उसले समुद्रमा एकलै घुम्न भनी एउटा नाउ बनायो । छुट्टीका दिनमा ऊ समुद्रको यात्रा गर्नका लागि निस्कियो । समुद्रको मध्य भागसम्म मात्रै के पुगेको थियो अचानक एउटा भयानक तुफान आयो । उसको नाउ पूरै तहस नहस भयो तर ऊ आफू भने लाइफ ज्याकेटको मदतले समुद्रमा पौडिन सफल भयो । जब तुफान शान्त भयो तब ऊ पौडिदै-पौडिदै एउटा टापु भएको ठाउँमा पुग्यो, तर त्यहाँ कोही पनि थिएन । टापुको चारैतिर हेर्नो कहीं पनि केही देखिदैनथ्यो, मात्र समुद्र । त्यस मानिसले सोच्यो— मैले जीवनभर कसैलाई पनि कहिल्यै दुःख दिएको वा खराब कर्म गरेकै छैन तर मलाई नै किन यस्तो ? फेरि सोच्यो— भगवान्ले मृत्युबाट बचाउनुभएको छ भने अगाडिको मार्ग पनि भगवान्ले नै बताउनु होला ।

बिस्तारै बिस्तारै ऊ त्यहाँ उम्रिएका झार पात खाँदै दिन बिताउन थाल्यो । प्रतीक्षा गर्नुको विकल्प रहेन, प्रतीक्षा गरिरह्यो । तर अब बिस्तारै भगवान्प्रतिको उसको श्रद्धा कम हुँदै गएर एक दिन उसको विश्वास पूर्णरूपले टुट्यो । यस दुनियाँमा भगवान् नै छैन । फेरि उसले सोच्यो— अब पूरै जिन्दगी यही टापुमा बिताउनु छ भने किन एउटा भुपडी नबनाऊँ ? तब उसले वृक्षका हाँगा-बिँगा, पात आदि बटुलेर एउटा भुपडी बनायो । उसले मन-मनै भन्यो— आजदेखि भुपडीमा नै सुत्न पाउँछु, बाहिर सुत्नुपर्दैन । रात पर्दैमात्रै के थियो, अचानक मौसम बदलियो, बिजुली चम्कियो, आकाश अँध्यारो हुँदै गयो, अचानकै एउटा बिजुलीको झिल्लो भन्यो र उसको भुपडी आगोले दन्किएर एकैछिनमा समाप्त भयो । यो देखेर त्यो मान्छे चिच्याउन थाल्यो— तँ भगवान् होइन, राक्षस होस् । तँमा दया भन्ने केही छँदै छैन तँ क्रूर होस् । त्यो मान्छे हतास भएर सिरमा हात राखेर रोइरहेको थियो, एउटा नाउ टापुको नजिकै आयो । नाउबाट उत्रिएर दुई जना मानिस बाहिर आए र भने— हामी तिमिलाई बचाउन आएका हौं । टाढैबाट यस बिरानो टापुमा आगो बलिरहेको देख्यौं र लाग्यो कि कोही मान्छे यस टापुमा आपत्तिमा छ । यदि यस टापुमा तिमिले भुपडीलाई आगो नलगाएको भए हामीलाई कसरी थाहा हुन्थ्यो र यहाँ कोही छ । त्यस मानिसका आँखाबाट आँशु झर्न गाले । उसले ईश्वरसँग माफ माग्दै भन्यो— मलाई के थाहा हजुरले मलाई बचाउनका लागि मेरो भुपडी जलाएको भनेर ।

शिक्षा : दिन चाहे सुखको होस् वा दुःखको भगवान् आफ्नो भक्तको साथमा हमेसा रहनुहुन्छ ।

प्रस्तोता : ब्रह्माकुमार भागवत, नारायणगढ

कारण र नतिजा

कर्मको नियमलाई सहजै बुझ्नका लागि न्युटनको ल अफ मोसन— प्रत्येक क्रियाको बराबर तथा विपरीत प्रतिक्रिया हुन्छ भन्ने नियमलाई बुझ्नुपर्छ । मैले अर्कोलाई जस्तो अनुभूति गराउँछु मैले पनि त्यस्तै अनुभूति प्राप्त गर्दछु । (उदाहरण— खुसी दिँदै भने खुसी प्राप्त गर्छु) । प्रत्येक कर्म कुनै नतिजाको लागि कारण भएको हुन्छ । कर्मको नियमलाई बुझ्नेपछि जिम्मेवारी र न्यायको गहिरो पक्षलाई बुझ्न सकिन्छ । यस संसारबाट हामी न त दिएको भन्दा बढी प्राप्त गर्न सक्छौं न त गरेभन्दा कम प्राप्त गर्न चाहेर नै हुन्छ, जति दियो, जस्तो गन्यो त्यति र त्यस्तै प्राप्त हुन्छ । कतिपय अवस्थामा भाग्यको कुरा गर्ने सन्दर्भमा कर्मको नियमलाई आधारमात्र बुझ्दछौं । कसैले दयनीय तरिकाले सोच्दछन्, मलाई जे-जे भइरहेको यो सबै पहिले गरेका कर्महरूको कारणले नै हो, त्यसैले मैले केही गरेर पनि परिवर्तन गर्न सकिदैन । तर ध्यान दिनुपर्ने कुरा के छ भने भुतले वर्तमान रचेको हो भने वर्तमानले भविष्य पनि रचदछ ।

भरतपुर : राष्ट्रिय पुनरसंरचना विषयक विचार गोष्ठीका मुख्य अतिथि नेपाल सरकारका पूर्व सरकार प्रमुख खिलराज रेग्मीलाई ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी अम्बिका ।

पाल्झु : थाहा महोत्सव २०७१का प्रमुख अतिथि माननीय गृहमन्त्री बामदेव गौतमलाई ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी शर्मिला ।

काठमाण्डौ : 7 Billion Acts of Goodness राष्ट्रिय शुभारम्भ कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्री महेश आचार्य, राजयोगिनी राज दिदी ज्यू, राजयोगी मृत्युञ्जय, माउण्ट आबु ।

टाँडी : "राजयोग मेडिटेशन शिविर" कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै माननीय सभासद् शेषनाथ अधिकारी, उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष ज्ञान बहादुर विसुवाल, ब्रह्माकुमारी शर्मिला, ब्रह्माकुमार राजु तथा अन्य ।

मनोहरी, मकवानपुर : विजया दशमीको उपलक्ष्यमा आयोजित कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै माननीय सभासद् राजाराम स्याङ्तान, ब्रह्माकुमारी सुशीला दिदी एवं ब्र.कु. संगीता ।

लडकू, चितवन : श्री लक्ष्मी मा.वि.को स्वर्णमहोत्सवका प्रमुख अतिथि शिक्षा सचिव विश्वप्रकाश पण्डितलाई ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी सविना ।

पिलुवा, बारा : Clean the Mind green the Earth कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै प्र.जि.अ. परशुराम अर्याल, LDO जितेन्द्रलाल कर्ण, सहायक वन अधिकृत धर्मेन्द्र शाह, ब्रह्माकुमारी मैया, ब्रह्माकुमार गुणराज तथा अन्य ।

नारायणगढ : विजया दशमीको उपलक्ष्यमा आयोजित कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै पूर्व जिल्ला सभापति कृष्णलाल सापकोटा, समाजसेवी गौरी प्रधान, समाजसेवी के.एल. भूषण ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी तथा अन्य ।

धादिङ : विजया दशमीको उपलक्ष्यमा आयोजित कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै एमाजोवादी जिल्ला अध्यक्ष राम बहादुर भण्डारी, डी.एस.पी. प्रकाश मल्ल, उ.वा. संघका अध्यक्ष कल्पना अधिकारी, ब्रह्माकुमारी नन्दा दिदी तथा अन्य ।

रजहर, नवलपरासी : प्राकृतिक चिकित्सालयमा स्वस्थ जीवनशैली कार्यक्रमपश्चात् ग्रुप फोटोमा चिकित्सालयका प्रमुख डा. कृष्णप्रसाद न्यौपाने, ब्र.कु. सरस्वती, प्रशिक्षक ब्र.कु. विजय तथा अन्य ।

वसन्तपुर, माडी : ज्ञानचर्चा पश्चात् ग्रुप फोटोमा ब्रह्माकुमारी सुभद्रा, मेनेजर निर प्रसाद अधिकारी, ब्रह्माकुमारी सोनु, समाजसेवी रामकृष्ण चौधरी, छबिलाल भट्टराई तथा कमल रामदाम ।

ढेगाना :

✽ संरक्षक : निर्देशक ब्रह्माकुमारी राजदिदी ✽ सल्लाहकार : ब्रह्माकुमार रामसिंह श्रेष्ठ ✽ प्रधान सम्पादक : ब्रह्माकुमार अर्जुन श्रेष्ठ ✽ सम्पादक : ब्रह्माकुमार विजयराज सिग्देल ✽ सह-सम्पादक : ब्रह्माकुमार भागवत नेपाल ✽ प्रकाशक : ब्रह्माकुमारी राजयोग सेवा केन्द्र, ॐ ज्ञान्ति भवन, नारायणगढ, चितवन। फोन: ०५६-५२०५४७, E-mail: gyanjyoti.monthly@gmail.com, Website: www.bkchitwan.org, www.brahmakumaris.com ✽ मुद्रक : मल्लि ग्राफिक प्रा. लि., बाफ्ल, काठमाण्डौ